

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ, ЕМБРІОЛОГІВ ТА ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
ІНСТИТУТ НЕЙРОІМУНОЛОГІЇ СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК, БРАТИСЛАВА, СЛОВАЧЧИНА
LITHUANIAN UNIVERSITY OF HEALTH SCIENCES, KAUNAS, LITHUANIA
VILNIUS UNIVERSITY, VILNIUS, LITHUANIA
FACULTY OF PHYSICS, SOFIA UNIVERSITY "ST. KLIMENT OHRIDSKI", SOFIA, BULGARIA
SCIENTIFIC RESEARCH CENTER OF MEDICAL BIOPHYSICS, SOFIA, BULGARIA

**«МОРФОГЕНЕЗ ТА РЕГЕНЕРАЦІЯ»
(IV ЖУТАЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)**

**«MORPHOGENESIS AND REGENERATION»
(IV ZHUTAEV'S READINGS)**

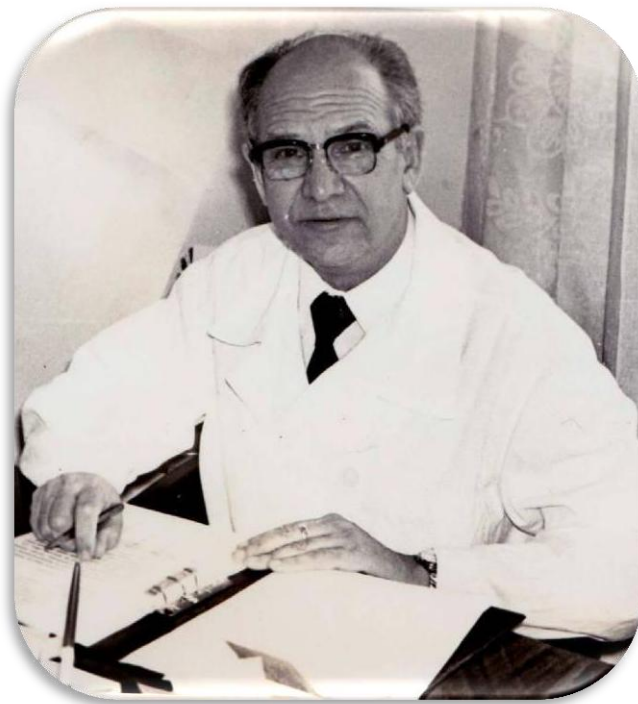
Proceedings of Ukrainian scientific-practical
conference with international participation

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

APRIL 18-19, 2024.

18-19 КВІТНЯ, 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ, ЕМБРІОЛОГІВ ТА ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
ІНСТИТУТ НЕЙРОІМУНОЛОГІЇ СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК, БРАТИСЛАВА, СЛОВАЧЧИНА
LITHUANIAN UNIVERSITY OF HEALTH SCIENCES, KAUNAS, LITHUANIA
VILNIUS UNIVERSITY, VILNIUS, LITHUANIA
FACULTY OF PHYSICS, SOFIA UNIVERSITY "ST. KLIMENT OHRIDSKI", SOFIA, BULGARIA
SCIENTIFIC RESEARCH CENTER OF MEDICAL BIOPHYSICS, SOFIA, BULGARIA

МАТЕРІАЛИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇЗ
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«МОРФОГЕНЕЗ ТА РЕГЕНЕРАЦІЯ»
(ІV ЖУТАЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)**

ПОЛТАВА

18-19 квітня 2024 року

EDITORIAL BOARD

Shepitko V. – Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Stetsuk Ye. – PhD in Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Lysachenko O. – PhD in Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Boruta N. – PhD in Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Vilkhova O. – PhD in Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шепітько В. – д.мед.н., професор закладу вищої освіти, завідувач кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Стецук Є. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Лисаченко О. – к.б.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Борута Н. – к.б.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Вільхова О. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Proceedings of Ukrainian scientific-practical conference with international participation “Morphogenesis and regeneration” (IV Zhutaiev readings). – Poltava 2024, Ukraine. – 349 p.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Морфогенез та регенерація» (IV Жутаєвські читання) – Полтава, 2024, Україна. – 349 с.

14. Серцево-судинна система. Органи імунної системи: навч. наоч. посіб. / Гринь В. Г. та ін. Полтава: ПДМУ, 2022. 170 с.

15. Білаш В. П., Гринь В. Г., Свінцицька Н. Л., Сербін С. І., Каценко А. Л. Анатомія опорно-рухового апарату. Спланхнологія. Ендокринні залози : навч. наочний посіб. Полтава: ПДМУ, 2022. 247 с.

16. Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття : навч. наочний посіб. / Гринь В. Г. та ін. Полтава, 2021. 229 с

УДК 378.6:61.016:611:37.091.322-059.2:001.89(477.53-25)

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ ГРУПИ НА
КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Гринь В.Г., Шерстюк О.О., Костиленко Ю.П., Черно В.С.

Полтавський державний медичний університет

Полтава, Україна

Студентська наукова група кафедри анатомії людини ПДМУ формує у здобувачів вищої медичної освіти професійно значущі особистісні якості, розвиток здатності до систематичної самостійної роботи, оволодіння методикою наукового дослідження та виконання власних досліджень.

Ключові слова: *студентська наукова група, самостійна робота, здобувач вищої освіти, анатомія людини.*

The student scientific group of the Department of Human Anatomy of the Poltava State Medical University forms in students professionally significant personal qualities, the development of the ability to systematic independent work, mastering the methodology of scientific research and conducting own research.

Keywords: *student scientific group, independent work, higher education student, human anatomy.*

Актуальність. На сучасному етапі система освіти переживає серйозні структурні зміни, відбувається інтенсивне її реформування, розробляються та впроваджуються нові проекти, розширюються інноваційні технології [1, 2, 3]. У світлі цих змін стає очевидною потреба сфери освіти в діяльних, творчо мислячих людях, здатних самостійно висувати та вирішувати різноманітні завдання у нестандартних умовах. У зв'язку з цим особливу увагу слід приділити проблемі підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти до вирішення науково-дослідницьких завдань [4].

Щоб вплинути на бажання здобувачів освіти стати лікарями-спеціалістами, потрібно забезпечити міцний зв'язок з майбутнім професійним середовищем. Вивчення нормальної анатомії, як фундаментальної дисципліни, у достатній мірі здатне сформувати майбутнього високоякісного спеціаліста [5, 6]. У медичному світі, як і на етапах його зародження багато століть тому, так і в теперішній час, провідне місце належить анатомії людини як його основної компоненти [7].

Мета. Вивчити роль студентської наукової групи у формуванні професійно значущих особистісних якостей здобувачів вищої медичної освіти.

Матеріали та методи. Аналіз науково-методичних, навчальних літературних джерел та узагальнення власного та університетського досвіду роботи студентських наукових груп Полтавського державного медичного університету.

Результати та їх обговорення. Нині на кафедрі анатомії людини Полтавського державного медичного університету (ПДМУ) використовується методичний підхід до проведення лекцій та практичних занять. Слід відзначити роботу студентської наукової групи (СНГ). Основною метою студентської наукової групи є розвиток у здобувачів

освіти здатності до систематичної самостійної роботи, оволодіння методикою наукового дослідження та виконання власних досліджень, розвиток логічного мислення, формування професійно значущих особистісних якостей [8].

Для повноцінної роботи складається план науково-дослідних робіт на поточний навчальний рік. План відображає роботу багатьох напрямків: історія анатомії, поповнення музейних експонатів, макро- та мікро-препарування, написання та публікація наукових статей у фахових виданнях України та науково-метричних базах Scopus та Web of Science, участь здобувачів вищої освіти (гуртківців) у Всеукраїнських та міжнародних наукових студентських конференціях, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді з анатомії людини.

На першому засіданні визначаються наукові інтереси учасників наукової групи, розробляються тематики доповідей та публікацій. На кожному засіданні, згідно з планом роботи, виступають студенти-учасники групи з доповіддю на обрану тему, яких курує науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників кафедри. Також на деяких засіданнях виступають викладачі з доповідями з цікавим матеріалом згідно плану роботи. Так на першому засіданні наукової групи завідувач кафедри разом з відповідальним викладачем за роботу СНГ кафедри, роз'яснюють здобувачам освіти правила написання наукових праць, принципи публікацій на перших етапах їхньої наукової діяльності, основи дотримання етичних норм при заборі матеріалу для дослідження [9, 10].

Також робота студентів-гуртківців полягає у підготовці стендових доповідей, виступів на університетських конференціях та за межами університету, конференціях міжнародного рівня. Найбільш новаторські та незвичайні ідеї оформляються у вигляді технологій, авторських свідоцтв, патентів України на корисну модель, нововведень. Тематика студентської науково-дослідної роботи відповідає науково-дослідній роботі кафедри

анатомії людини: «Морфофункціональне вивчення внутрішніх органів людини та лабораторних тварин в різних аспектах експериментальної медицини», № державної реєстрації 0121U108258, роки виконання 2021-2025.

Діяльність студентської наукової групи враховує не тільки роботу зі спеціалізованою літературою, а й роботу в експериментально-біологічній клініці (віварій) Полтавського державного медичного університету з лабораторними тваринами та анатомічними препаратами, через що діяльність гуртка стає найбільш інтенсивною, цікавою для здобувачів освіти. Робота проводиться при участі науково-педагогічних працівників кафедри, що сприятливо впливає на передавання накопиченого професійного анатомічного досвіду [11, 12]. Ця практика сприяє розвитку клінічного мислення у здобувачів освіти, вміння працювати у команді. Також досвідом препарування лабораторних тварин діляться аспіранти кафедри та студенти старших курсів, які є активними учасниками студентської наукової групи та оволоділи методиками препарування. Це обумовлено значною кількістю охочих здобувачів освіти 1 та 2 курсів брати участь у роботі наукової групи, які у свою чергу ще не мають необхідних практичних навичок.

Основними напрямками та завданнями препарування є: виготовлення кісткових препаратів та препаратів суглобів, вологих макропрепаратів внутрішніх органів, вироблення муляжів органів та систем органів, виготовлення препаратів паренхіматозних і порожнистих внутрішніх органів за допомогою ін'єкційно-корозійного методу [13, 14], виготовлення анатомічних препаратів різних органів і систем органів за допомогою методу епоксидної пластинації з використанням власних методик, які є надбанням кафедри і розроблені та впроваджені в практику на кафедрі анатомії людини ПДМУ під керівництвом професора Ю.П. Костиленка [15, 16].

У процесі освоєння навчальної дисципліни «Анатомія людини» трупний матеріал є предметом вивчення у всьому світі, і будь-які муляжі, планшети чи електронні посібники не можуть замінити його [17]. Традиційне анатомічне препарування, як одна з форм роботи студентської наукової групи, дозволяє акцентувати увагу здобувачів освіти на важливості повторного вивчення будови людського тіла. В ході препарування студенти визначають анатомічні особливості органів та систем органів, набувають навички роботи з препарувальним інструментарієм, навчаються методам морфометрії, способам фіксації матеріалу та виготовлення анатомічних препаратів.

Але натепер сьогодення вносить свої корективи у навчальний процес. Слід зазначити, що отримання деяких із цих навчальних ресурсів, особливо трупів або анатомічних зразків трупного походження, є проблемою для багатьох медичних вузів. Це є наслідком в першу чергу цілого розмаїття етичних, культурних і правових принципів, пов'язаних із цією проблемою.

Під час практичних занять наукової групи завжди відводиться частина часу для обговорення питань та розбору труднощів, що виникають у здобувачів освіти під час вивчення анатомії. Беручи участь у роботі СНГ, здобувач освіти отримує додаткову інформацію про окремі тканини та органи, що дає йому можливість розуміти людське тіло в цілому, а не у формі окремих органів та систем. Адже те, що студенти виконують самостійно, визначає, які саме зміни відбудуться в їх свідомості [18, 19]. Складність виготовлення анатомічних препаратів, їх фіксації, необхідність постійного оновлення навчальних та музейних експонатів дає можливість для постійної роботи студентської наукової групи кафедри.

Виготовлені гуртківцями СНГ кафедри макропрепарати регулярно демонструються під час проведення екскурсій в анатомічному музеї кафедри старшокласникам багатьох шкіл, коледжів медичного

спрямування. Особливу зацікавленість музей викликає у абітурієнтів під час проведення «Дня відкритих дверей» в Університеті. Така демонстрація нерідко допомагала майбутнім абітурієнтам остаточно визначитися з вибором професії. Музей також орієнтовано на проведення занять студентів-біологів інших ВНЗ. Про наш музей знають і за межами нашої держави, за останні роки нас відвідали громадяни Австралії, Ізраїлю, Угорщини, Італії, Німеччини, Англії, Канади, Ірану, Йорданії, Індії, про що свідчать схвальні відгуки у журналі відвідувань.

Висновки. Таким чином, участь у студентській науковій групі на кафедрі анатомії людини ПДМУ формує у здобувачів вищої медичної освіти основні знання та вміння, що підкріплюються взаємодією з майбутніми колегами по роботі. Здобувачі освіти, які приймають активну участь у роботі студентської наукової групи кафедри анатомії людини, незважаючи на велику зайнятість, мають кращу підготовку до занять, швидше засвоюють новий матеріал, мають хороші комунікативні дані і надалі краще справляються з навчанням на старших курсах. У процесі роботи СНГ на кафедрі анатомії людини, гуртківці залучаються до самостійної науково-дослідницької діяльності, це сприяє засвоєнню загальних та професійних компетенцій з навчальної дисципліни «Анатомія людини».

Участь здобувачів освіти у СНГ допомагає виховувати у них професійно значущі якості, такі як дисциплінованість, цілеспрямованість, відповідальність, навички роботи індивідуально та в колективі. Це дозволяє здобувачам освіти краще адаптуватися до професійної діяльності, відчувати постійну потребу у підвищенні професійної майстерності та поглибленні теоретичних знань, необхідних у практичній діяльності.

У такий спосіб студентська наукова група кафедри анатомії людини виявляє талановитих студентів для наступного навчання в аспірантурі та

докторантурі, з метою поповнення професорсько-викладацького складу Полтавського державного медичного університету.

Список літератури

1. Горобейко М. Б., Дінець А. В. Медична освіта в Україні: системні проблеми і можливі шляхи їх вирішення // Український медичний часопис. 2022. № 5 (151). С. 10–12. DOI: 10.32471/umj.1680-3051.151.234381
2. Гринь В. Г., Шерстюк О. О., Свінцицька Н. Л., Федорченко І. Л. Використання способу моделювання атланта (С1) людини за допомогою 3D скульптінгу // Вісник проблем біології та медицини. 2021. Вип. 1 (159). С. 171–173.
3. Optimization of the educational process in the context of internationalization of higher education / Sherstiuk O. O. et al. // Вісник проблем біології і медицини. 2023. Вип. 3 (170). С. 370–375.
4. Корильчук Н. І., Руда О. Ю., Боровик І. О. Вища медична освіта України у 2023 році: відповіді на виклики сучасності // Академічні Візії. 2023. № 17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7695878>
5. Гринь В. Г., Федорченко І. Л., Литовка В. В. Принцип використання мобільного мультимедійного комплексу «Оніко» на кафедрі анатомії людини Полтавського державного медичного університету // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2023. Т. 23, вип. 1 (81). С. 109–117.
6. Сучасні методи викладання морфологічної дисципліни «Анатомія людини» / Каценко А. Л. та ін. // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Морфогенез та регенерація» (III Жутаєвські читання), (Полтава, 20–21 квітня 2023 р.). Полтава, 2023. С. 147–155.

7. Eizenberg N. Anatomy and its impact on medicine: Will it continue? // *Australas Med J.* 2015. № 30; 8 (12). P. 373–377. doi: 10.4066/AMJ.2015.2550. PMID: 26759611; PMCID: PMC4701898
8. Формування основних компетенцій при реалізації ОПП «Медицина» на медичному факультеті №1 Полтавського державного медичного університету / Рябушко М. М. та ін. // *Український журнал медицини, біології та спорту.* 2022. Т. 7, № 5 (39). С. 256–262.
9. Гринь В. Г. Становлення і надбання кафедри анатомії людини Полтавського державного медичного університету з моменту її заснування // *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії.* 2021. Т. 21, вип. 3 (75). С. 238–245.
10. Історія питання становлення міжнародної анатомічної термінології / Шерстюк О. О. та ін. // *Біологія та екологія.* 2022. Т. 8, № 1. С. 110–115.
11. An evidence-based approach to learning clinical anatomy: A guide for medical students, educators, and administrators / D'Antoni A. V. et al. // *J. Clin Anat.* 2019. № 32(1). P. 156-163. doi: 10.1002/ca.23298.
12. Шерстюк О. О., Гринь В. Г., Тарасенко Я. А., Тихонова О. О., Литовка В. В. Інтерпретація морфологічної картини, яка спостерігається на гістологічних препаратах з точки зору стереології // *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії.* 2022. Т. 22, вип. 2 (78). С. 92–96.
13. Стереоморфологія: історія і перспективи її розвитку для теорії і практики медицини / Sherstiuk O. et al. // *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії.* 2020. Вип. 20(1). С. 186–192. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.20.1.186>
14. Hryn V. H., Svintsytska N. L., Piliuhin V., Ustenko R. L., Katsenko A. L. The use of injection-corrosive method in the study of extraorganic

bloodstream of human intact stomach // *Wiad Lek.* 2017. № 70(4). P. 742–744.
PMID: 29064797

15. Костиленко Ю. П., Бойко И. В., Старченко И. И. Метод изготовления гистологических препаратов, равноценных полутонким срезам большой обзорной поверхности, для многоцелевых морфологических исследований // *Морфология.* 2007. № 5. С. 94–96.

16. Спосіб комплексного морфологічного дослідження червоподібних відростків людини в епоксидній смолі "ЕПОН-812": пат. № UA 112472 U Україна. Гринь В. Г., Шерстюк О. О.; заявник і патентовласник ВДНЗУ «УМСА». u 2015 12516; заявл. 18.12.2015 ; опубл. 26.12.2016, Бюл. № 24.

17. Kavvadia E. M., Katsoula I., Angelis S., Filippou D. The Anatomage Table: A Promising Alternative in Anatomy Education // *Cureus.* 2023. № 15(8):e43047. doi: 10.7759/cureus.43047. PMID: 37692592; PMCID: PMC10484354

18. Гринь В. Г., Рябушко М. М., Гринь К. В., Рябушко Н. О. Дієвість системи адміністрування на факультеті у формуванні особистості майбутнього лікаря // *Український стоматологічний альманах.* 2021. № 1. С. 103–107.

19. Гринь К. В., Гринь В. Г., Герасименко Л. О., Ісаков Р. І. Ефективний процес навчання – запорука успішного становлення майбутнього лікаря // *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, (м. Полтава, 24 березня 2022 р.).* Полтава, 2022. С. 76–78.

<p>Пелипенко Л.Б., Волошина О.В., Левченко О.А., Данилів О.Д., Дубінін Д.С. (Полтава, Україна)</p> <p>ЗАПРОВАДЖЕННЯ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ</p>	
<p>Весніна Л.Е., Міщенко І.В., Соколенко В.М., Коковська О.В., Шарлай Н.М., Ткаченко О.В., Сухомлин А.А. (Полтава, Україна)</p> <p>ЄДНІСТЬ СТРУКТУРИ І ФУНКЦІЇ – ПРОВІДНИЙ ФАКТОР МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ</p>	150
<p>Гринь В.Г., Свінцицька Н.Л., Білаш В.П., Устенко Р.Л., Пілюгін А.В., Федорченко І.Л., Каценко А.Л., Литовка В.В. (Полтава, Україна)</p> <p>ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОГО НАОЧНОГО ПОСІБНИКА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ</p>	156
<p>Гринь В.Г., Шерстюк О.О., Костиленко Ю.П., Черно В.С. (Полтава, Україна)</p> <p>ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ ГРУПИ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ</p>	166
<p>Донченко С. В., Білаш С. М., Проніна О.М., Коптев М. М., Пирог-Заказникова А. В., Олійніченко Я.О., Кононов Б.С., Олексієнко В.В., Мамай О.В. (Полтава, Україна)</p> <p>АДАПТАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ З КЛІНІЧНОЮ АНАТОМІЄЮ ТА ОПЕРАТИВНОЮ ХІРУРГІЄЮ ДО ВИМОГ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА</p>	175
<p>Донченко С.В., Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М., Пирог-Заказникова А.В., Олійніченко Я.О., Кононов Б.С., Олексієнко</p>	185